

ส่วนที่ ๑

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

---

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล ได้รับประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดตั้งสุขาภิบาลชมพู อำเภอลำปาง ณ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๒ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๖ ตอนที่ ๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๑๒ ขณะนั้นมีพื้นที่ในการปกครอง ๔ ตำบล ๓๗ หมู่บ้าน พื้นที่ ๑๕๐.๑๔ ตารางกิโลเมตร เขตการปกครองได้ถูกเทศบาลนครลำปางขยายเขตเข้ามาประมาณ ๑๑ ตารางกิโลเมตร ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๔ และในพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พ.ศ.๒๕๓๔ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๘ ตอนที่ ๑๘๖ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๔ เหลือประมาณ ๑๓๙.๑๔ ตารางกิโลเมตร ๔ ตำบล ๓๗ หมู่บ้าน และได้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ พร้อมเปลี่ยนชื่อเทศบาลเป็นเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนชื่อและเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลเมือง เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ และได้มีการประกาศยุบสภาตำบลพระบาทรวมเขตเทศบาล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง รวมสภาตำบลกับเทศบาล เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งทำให้มีพื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น ๑๙๕.๔๙ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๔ ตำบล ประกอบด้วย ตำบลชมพู ตำบลปงแสนทอง ตำบลพระบาท และตำบลกล้วยแพะ และมีชุมชนย่อย ๖๔ ชุมชน ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน ๖๐๔ กิโลเมตร

ปัจจุบันเทศบาลเมืองเขลางค์นคร มีสำนักงานตั้งอยู่ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๑๒ ชุมชนบ้านร้อง ตำบลชมพู อำเภอลำปาง สภาพทั่วไปภายในเขตเทศบาลเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ สังกมส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบทกึ่งเมือง ระยะห่างจากตัวเมืองนครลำปาง ประมาณ ๓-๕ กิโลเมตร เนื่องจากมีพื้นที่เชื่อมต่อจากใจกลางเมืองเขตเทศบาลนครลำปาง จึงมีประชาชนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากตลอดจนเป็นพื้นที่ส่วนขยายทางเศรษฐกิจของเมืองลำปาง จึงมีการตั้งบริษัท ห้าง ร้าน โรงงาน อยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดถนนพหลโยธิน ซึ่งเป็นถนนสายหลักที่เชื่อมไปสู่จังหวัดสำคัญทางภาคเหนือตอนบน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน ตาก ประกอบกับมีเส้นทางด่วนสายกรุงเทพ-อินทร์บุรี ตัดผ่าน ทำให้การคมนาคม มีความสะดวกรวดเร็ว ประชากรส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

ตราสัญลักษณ์เทศบาลเมืองเขลางค์นคร

เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลชมพู พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็น "เทศบาลเมืองเขลางค์นคร" สืบเนื่องจากเทศบาลมีจำนวนประชากร ขนาดพื้นที่และ จำนวนรายได้ที่เข้าหลักเกณฑ์ ต้องเลื่อนจากเทศบาลขนาดเล็ก ขึ้นมาเป็นเทศบาลขนาดกลางพร้อมๆ กับได้จัดทำตราสัญลักษณ์ขึ้นมาใหม่สำหรับดวงตราสัญลักษณ์นี้ได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผู้ทรงภูมิปัญญา ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนต่าง ๆ ร่วมระดมสมองพิจารณาคัดเลือก จนได้ดวงตราสัญลักษณ์ที่สวยงามและมีความหมาย ดังนี้

๑. **ดวงอาทิตย์และรัศมี** หมายถึงความสว่างไสวของแสงอาทิตย์จนเกิดประกายส่องแสงอย่าง รุ่งโรจน์ ซึ่งแสดงถึงเมืองที่กำลังเจริญรุ่งเรืองไปด้วยแหล่งอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาจนสามารถส่งไป แข่งขันยังต่างแดน

๒. **องค์ธาตุ** หมายถึงเมืองที่มีพุทธศาสนาประจำอยู่ ซึ่งได้บรรจุพระสารีริกธาตุขององค์พระศาสดา ไว้เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งประกอบด้วย พระรัตนตรัยอันมี องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมคำสอน และพระสงฆ์ที่เป็นสาวกขององค์พระศาสดา เพื่อที่จรรโลงสืบสานพุทธศาสนา ตลอดไป

๓. **ฐานองค์ธาตุจำนวน ๔ ชั้น ซึ่งแต่ละชั้น** หมายถึง ความมั่นคง แข็งแรง และความเข้มแข็งของ พื้นที่ทั้ง ๔ ตำบล ประกอบด้วย ตำบลชมพู ตำบลปลงแสนทอง ตำบลพระบาทและตำบลกล้วยแพะ ที่มีความ มั่นคงเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เช่นวิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรม แหล่งอารยธรรมรวมทั้งแหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่กระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่ ทั้ง ๔ ตำบล

๔. **ภูเขา** หมายถึงแหล่งต้นกำเนิดที่เป็นที่ตั้งของเมืองเขลางค์นครสมัยแรกเริ่ม ที่อุดมไปด้วย ทรัพยากรป่าเขาลำเนาไพร แม่น้ำใหญ่น้อยหลายสาขาที่ไหลมาบรรจบลงในลำน้ำแม่วังปัจจุบัน ซึ่งเป็นแหล่ง อาหารและน้ำที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อใช้หล่อเลี้ยงชีพชาวเมืองเขลางค์นครในอดีตที่ผ่านมา

๕. **รูปหอยสังข์** หมายถึงเส้นอาณาเขตปกครองของเมืองเขลางค์นครยุคแรกที่ตั้งเมือง ที่มีลักษณะ เป็นรูปวงรีๆ คล้ายรูปหอยสังข์ ซึ่งสมัยพระนางจามเทวี ธิตากษัตริย์ละโว้เสด็จมาครองเมืองหริภุญชัย ราว พ.ศ.๑๒๐๓ ซึ่งต่อมาทรงสร้างเมืองเขลางค์นครให้เจ้าอนันตยศราชโอรสแฝดของพระองค์ให้มา ครองเมือง และสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๑๒๒๓

๖. **รถม้าพร้อมสารพัด** หมายถึงผู้นำท้องถิ่นที่สามารถขับเคลื่อนหรือบริหารบ้านเมืองไปพร้อมกัน ทุกๆ ด้านเช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และรวดเร็วประดุจม้า ที่เทียมรถและทะยานตัวออกไป และรถม้าเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดลำปางจากอดีตถึงปัจจุบัน

เทศบาลเมืองเขลางค์นครตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีภูเขา ล้อมรอบ และบางส่วนเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถไฟ ๖๓๔ กิโลเมตร และเส้นทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน ๖๐๔ กิโลเมตร

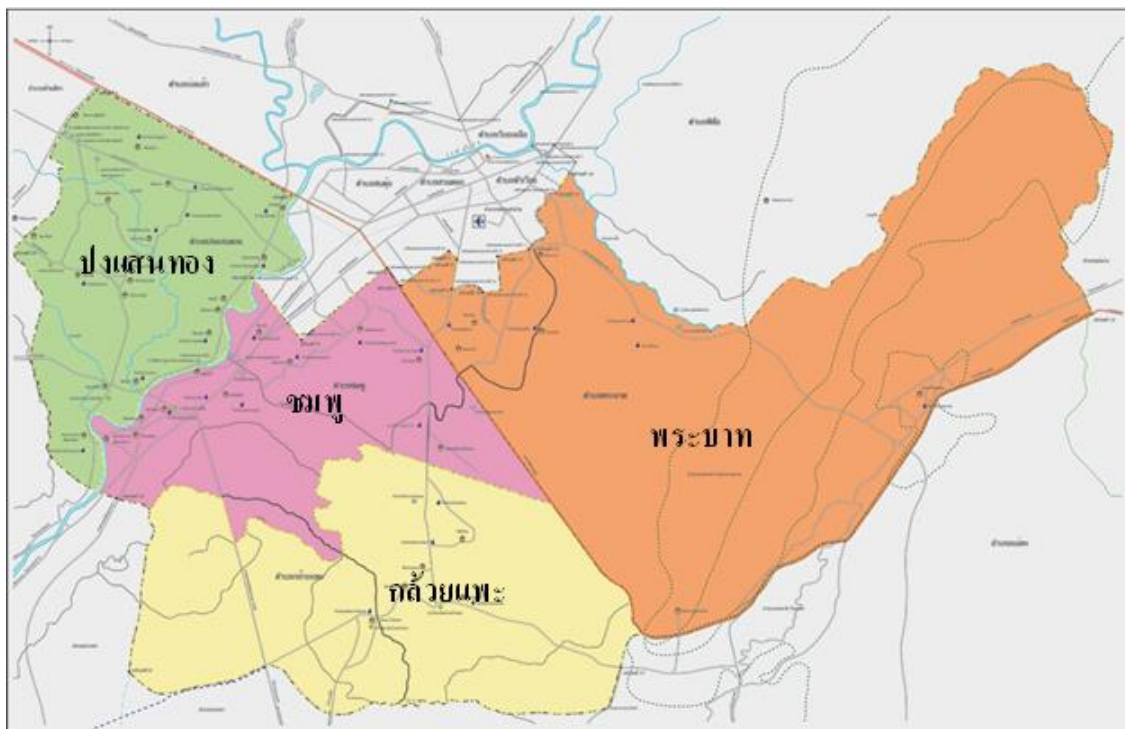
อาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลพิชัย ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง และเขตเทศบาลนครลำปาง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแม่ทะ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลพิชัย อำเภอเมืองลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอห้างฉัตร และอำเภอเกาะคา

แสดงขอบเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร มีพื้นที่จำนวน ๑๙๕.๔๙ ตารางกิโลเมตร

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ เทศบาลเมืองเขลางค์นครอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒๖๘.๖๐ เมตร มีสภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ และที่ราบเชิงเขาเป็นบางส่วน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองกึ่งชนบท

ที่มา : เว็บไซต์ของสถานีอุตุวิทยาลำปาง

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศโดยทั่วไป ลักษณะอากาศของจังหวัดลำปางขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดลำปางมีอากาศเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตก

เฉียดใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดลำปางมีฝนตกทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศ เทศบาลเมืองเขลางค์นคร มีอุณหภูมิต่ำสุด ๙.๕ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุด ๔๓.๘ องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิต่ำสุด - สูงสุดเฉลี่ยประมาณ ๒๐.๕ - ๓๘.๕ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนวัดได้เฉลี่ย ๑,๐๖๐.๕๐ มิลลิเมตรต่อปี

ที่มา : เว็บไซต์ของสถานีอุตุนิยมวิทยาลำปาง

๑.๔ ลักษณะของดิน

พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์มีทั้งที่ราบเชิงเขา และที่ราบลุ่ม ริมฝั่งแม่น้ำเป็นดินตะกอนเหมาะสำหรับการเพาะปลูกโดยเฉพาะบริเวณสองริมฝั่งแม่น้ำวัง

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครได้จัดตั้งชุมชนย่อยขึ้นตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเองเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นปัจจุบันมีชุมชนทั้งหมด ๖๔ ชุมชนดังนี้

ตำบลปงแสนทอง	๒๑	ชุมชน
ตำบลชมพู	๒๐	ชุมชน
ตำบลพระบาท	๑๖	ชุมชน
ตำบลกล้วยแพะ	๗	ชุมชน

(ข้อมูล ณ มกราคม ๒๕๖๒)

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลโดยการจัดทำประชาคมเพื่อรับทราบปัญหาความต้องการเพื่อเทศบาลจะได้นำข้อมูลมาจัดทำโครงการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

๒.๒ การเลือกตั้ง

ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น ๕๑,๑๑๑ คน

(ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒)

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้ความสนใจกับกิจกรรมทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นกว่าที่ผ่านมาจากประวัติการลงแข่งขันทางการเมืองที่มีผู้สนใจเข้าสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้นจากเดิมไม่มีผู้ใดลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันดังสถิติการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งดังนี้

- เลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๖๕
- เลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๗๐.๑๓

- เลือกตั้งนายกเทศมนตรีวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ ๖๘.๗๒
- เลือกตั้งนายกเทศมนตรีวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ ๗๑.๘๒
- เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๖๒.๒๔
- เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่าง วันที่ ๒๒ พ.ย. ๒๕๕๒ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ ๕๖.๗๓
- เลือกตั้งนายกเทศมนตรีวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ ๖๘.๕๘
- เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๖๓.๓๘
- เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่าง วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๕๒.๙๓
- เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่าง วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๕๒.๙๓
- เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่าง วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ มีผู้มาใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ ๕๒.๙๓
- แต่งตั้งนายอมร ทองประดิษฐ์ ปลัดเทศบาลเมืองเขลางค์นคร รักษาราชการแทนนายกเทศมนตรีเมืองเขลางค์นคร กรณีครบวาระ
- คณะกรรมการสรรหาแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น/ผู้บริหารท้องถิ่น แต่งตั้ง นายไพฑูรย์ โพธิ์ทอง เป็นนายกเทศมนตรีเมืองเขลางค์นคร เป็นการชั่วคราว ตามประกาศคณะกรรมการสรรหาแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น/ผู้บริหารท้องถิ่น ฉบับที่ ๑ / ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
- แต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นการชั่วคราว ตามประกาศคณะกรรมการสรรหาแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น/ผู้บริหารท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙

๓.ด้านประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

(ข้อมูลเปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี และการคาดการณ์ในอนาคต)

รายการ	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒
ประชากรชาย	๒๘,๘๒๕	๒๘,๗๒๒	๒๘,๖๗๐	๒๘,๕๕๙	๒๘,๔๔๐
ประชากรหญิง	๓๑,๓๔๘	๓๑,๓๘๐	๓๑,๓๕๑	๓๑,๓๘๔	๓๑,๔๐๑
รวมประชากร	๖๐,๑๗๓	๖๐,๑๐๒	๖๐,๐๒๑	๕๙,๘๔๓	๕๙,๘๔๑

หมายเหตุ * ข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองเขลางค์นคร
ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ปัจจุบันประชากรในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครมีทั้งสิ้น ๕๙,๙๓๓ คน เป็นชาย ๒๘,๕๐๐ คน เป็นหญิง ๓๑,๔๓๓ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒๕,๐๗๑ หลังคาเรือน

ตำบลชมพู	ชาย	๙,๕๙๙	หญิง	๑๐,๗๔๔	รวม	๒๐,๓๔๓	คน
ตำบลปงแสนทอง	ชาย	๘,๓๒๒	หญิง	๙,๑๒๖	รวม	๑๗,๔๔๘	คน
ตำบลพระบาท	ชาย	๖,๒๕๒	หญิง	๖,๘๖๗	รวม	๑๓,๑๑๙	คน
ตำบลกล้วยแพะ	ชาย	๔,๓๒๗	หญิง	๔,๖๙๖	รวม	๙,๐๒๓	คน
จำนวนครัวเรือน				๒๕,๐๗๑	หลังคาเรือน		

(ข้อมูล ณ เดือน เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ : ทีมงานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาล)

การคาดการณ์ในอนาคต เนื่องจากเทศบาลเมืองเขลางค์นครเป็นสังคมเมืองกึ่งชนบท จึงมีการเคลื่อนย้ายประชากรในพื้นที่ อีกทั้งยังมีประชากรแฝงอยู่จำนวนหนึ่ง จึงอาจจะทำให้จำนวนประชากรของเทศบาลเพิ่มจำนวนขึ้นหรือลดลงในอนาคตได้

๓.๒ ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ตำบลชมพู	ช่วงอายุ ๐ - ๑๗ ปี	จำนวน ๒,๖๗๒ คน
	ช่วงอายุ ๑๘ - ๒๕ ปี	จำนวน ๑,๘๔๖ คน
	ช่วงอายุ ๒๖ - ๔๐ ปี	จำนวน ๔,๑๕๔ คน
	ช่วงอายุ ๔๑ - ๖๐ ปี	จำนวน ๖,๗๒๙ คน
	ช่วงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป	จำนวน ๔,๙๐๘ คน

ตำบลปงแสนทอง	ช่วงอายุ ๐ - ๑๗ ปี	จำนวน ๒,๔๔๙ คน
	ช่วงอายุ ๑๘ - ๒๕ ปี	จำนวน ๑,๖๒๙ คน
	ช่วงอายุ ๒๖ - ๔๐ ปี	จำนวน ๓,๖๕๘ คน
	ช่วงอายุ ๔๑ - ๖๐ ปี	จำนวน ๕,๘๙๐ คน
	ช่วงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป	จำนวน ๓,๗๙๗ คน

ตำบลพระบาท	ช่วงอายุ ๐ - ๑๗ ปี	จำนวน ๒,๒๐๓ คน
	ช่วงอายุ ๑๘ - ๒๕ ปี	จำนวน ๑,๔๓๙ คน
	ช่วงอายุ ๒๖ - ๔๐ ปี	จำนวน ๒,๙๑๕ คน
	ช่วงอายุ ๔๑ - ๖๐ ปี	จำนวน ๔,๑๗๘ คน
	ช่วงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป	จำนวน ๒,๓๕๖ คน

ตำบลกล้วยแพะ	ช่วงอายุ ๐ - ๑๗ ปี	จำนวน ๑,๒๑๒ คน
	ช่วงอายุ ๑๘ - ๒๕ ปี	จำนวน ๗๑๕ คน
	ช่วงอายุ ๒๖ - ๔๐ ปี	จำนวน ๑,๗๗๙ คน
	ช่วงอายุ ๔๑ - ๖๐ ปี	จำนวน ๒,๙๙๖ คน
	ช่วงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป	จำนวน ๒,๓๑๖ คน

(ข้อมูล ณ เดือน เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ : ที่มางานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาล)

๔.สภาพทางสังคม

๔.๑ การศึกษา

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบ อยู่จำนวน ๑๒ แห่ง ไม่มีสถานศึกษาในสังกัดแต่ได้ให้การสนับสนุนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ดังนี้

๑. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) จำนวน ๑๐ แห่ง มีจำนวนนักเรียน ดังนี้

๑. โรงเรียนชุมชนบ้านพอนวิทยา	จำนวน ๓๙๘	คน
๒. โรงเรียนบ้านกาด	จำนวน ๑๒	คน
๓. โรงเรียนบ้านกาสมะหม	จำนวน ๗๑	คน
๔. โรงเรียนบ้านทุ่งกูด้าย	จำนวน ๙	คน
๕. โรงเรียนบ้านโทกหัวช้าง	จำนวน ๗๓	คน
๖. โรงเรียนบ้านป่าต้นกุ่มเมือง	จำนวน ๕๘	คน
๗. โรงเรียนบ้านศรีหมวดเกล้า	จำนวน ๔๐	คน
๘. โรงเรียนบ้านสำเภา	จำนวน ๒๔	คน
๙. โรงเรียนวัดพระเจ้านั่งแท่น	จำนวน ๕๗	คน
๑๐. โรงเรียนวัดหลวงวิทยา	จำนวน ๑๑๒	คน
รวม	๘๕๔	คน

ข้อมูล กองการศึกษา เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ณ วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

๒. โรงเรียนมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษา)	จำนวน ๑	แห่ง
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารี จำนวนครู ๑๑๐ คน	นักเรียน จำนวน ๘๑๖	คน
๓. สถาบันการอาชีวศึกษา	จำนวน ๑	แห่ง
- วิทยาลัยสารพัดช่าง จำนวนครู ๓๐ คน	นักเรียน จำนวน ๒๔๔	คน
๔. มหาวิทยาลัย	จำนวน ๒	แห่ง
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวนอาจารย์ ๓๖๙ คน	นักศึกษา จำนวน ๖,๓๐๙	คน
- มหาวิทยาลัยนเรศวรลำปาง จำนวนอาจารย์ - คน	นักเรียน จำนวน -	คน

ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๒

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองเขลางค์นครมีดังนี้

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	หมู่ที่	ตำบล	จำนวนเด็กเล็ก (คน)
๑.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดกล้วยหลวง	๑	กล้วยแพะ	๒๖
๒.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดม่อนจำศีล	๑	พระบาท	๑๐
๓.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองห้า	๗	พระบาท	๒๒
๔.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโทกหัวช้าง	๓	พระบาท	๒๖
๕.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบุญเกิด	๒	พระบาท	๑๘
๖.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผาลาด	๔	พระบาท	๑๐
๗.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกาด	๗	ปงแสนทอง	๑๖
๘.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากกล้วย	๔	ปงแสนทอง	๒๘
๙.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่นาน้อย	๕	ปงแสนทอง	๑๔
๑๐.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฟ่อน	๒	ชมพู่	๒๓
๑๑.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีหมวดเกล้า	๔	ชมพู่	๒๒
๑๒.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองยาง	๘	ชมพู่	๑๖
	รวม			๒๓๑

ข้อมูล กองการศึกษา เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

๔.๒ สาธารณสุข

๑) สถานบริการสาธารณสุข

เทศบาลเมืองเขลางค์นครไม่มีสถานบริการสาธารณสุขในความดูแลแต่มีกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่มีเจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุขรับผิดชอบดูแลงานด้านป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม งานส่งเสริมสุขภาพ งานรักษาความสะอาด งานกองทุนหลักประกันสุขภาพ และงานสัตวแพทย์ ซึ่งจะประสานงานการปฏิบัติและสนับสนุนงบประมาณกับสถานีบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล จำนวน ๗ แห่ง ให้การดูแลรักษาพยาบาลแก่ประชาชนโดยเทศบาลได้ให้การอุดหนุนงบประมาณให้ส่วนหนึ่ง โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผู้มาใช้บริการ ดังนี้

๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านศรีหมวดเกล้า จำนวนผู้ให้บริการ ๑,๖๓๓ คน
๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านกาด จำนวนผู้ให้บริการ ๕,๑๒๙ คน
๓. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านแม่กีย จำนวนผู้ให้บริการ ๔,๒๑๕ คน
๔. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านโทกหัวช้าง จำนวนผู้ให้บริการ ๑,๙๖๙ คน
๕. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านกล้วยม่วง จำนวนผู้ให้บริการ ๒,๘๘๖ คน
๖. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านฟ่อน จำนวนผู้ให้บริการ ๕,๓๐๘ คน

๗. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านกล้วยแพะ จำนวนผู้ให้บริการ ๑,๔๖๑ คน

๔.๓ อาชญากรรม

สรุปสถิติคดีอาญา-ยาเสพติด ในพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรเขลางค์นคร ปีงบประมาณ ๒๕๖๑
(เดือนตุลาคม ๒๕๖๐ – กันยายน ๒๕๖๑)
(แยกตามตำบลในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองเขลางค์นคร)

เขตตำบล	ต.กล้วยแพะ	ต.พระบาท	ชมพู	ปงแสนทอง
	ประเภทความผิด			
กลุ่มที่ ๑ ชีวิต ร่างกาย เพศ	๑	๓	๔	๒
กลุ่มที่ ๒ เกี่ยวกับทรัพย์สิน	๑	๓	๖	๗
กลุ่มที่ ๓ ฐานพิเศษ	๑	๑	๒	๑
กลุ่มที่ ๔ รัฐเป็นผู้เสียหาย	๘	๕	๑๒	๘
รวม	๑๑	๑๒	๒๔	๑๘
-ยาเสพติด				
รวม	๓๐	๔๒	๗๒	๗๑
รวมทั้งหมด	๔๑	๕๔	๙๖	๘๙

ที่มาของข้อมูล สถานีตำรวจภูธรเขลางค์นคร ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน ๒๕๖๒

๔.๔ ยาเสพติด

ในทางภูมิศาสตร์ จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีพื้นที่ติดต่อกับ ๗ จังหวัด คือ เชียงราย พะเยา แพร่ สุโขทัย ตาก ลำพูน เชียงใหม่ มีเส้นทางหลักที่เป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ และ หมายเลข ๑๑ และเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด รวม ๘ เส้นทาง บรรดาขบวนการค้ายาเสพติดจึงใช้เป็นเส้นทางผ่านของยาเสพติดเป็นประจำ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาจำนวนมากทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบกับมีแหล่งพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเกิดปัญหาสังคม เช่น สถานบริการ แหล่งมั่วสุม สถานบันเทิง สถานประกอบการ บ้านเช่า หอพัก โต๊ะสนุ๊ก ร้านเกมส์อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ที่ต้องเฝ้าระวังตรวจตราแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง

ปัญหายาเสพติดในเขตรับผิดชอบของเทศบาลเมืองเขลางค์นครถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากมีสถานศึกษาและโรงงานในพื้นที่เป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเกิดปัญหาสังคม เช่น สถานบริการ แหล่งมั่วสุม สถานบันเทิง สถานประกอบการ บ้านเช่า หอพัก โต๊ะสนุ๊ก ร้านเกมส์อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ก็ได้จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง

๔.๕ การสังคมสงเคราะห์

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ดำเนินภารกิจการสงเคราะห์ประชาชน ดังนี้

๑. การดำเนินงานตามแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้แก่ การสงเคราะห์เป็ยยังชีพผู้สูงอายุเป็ยยังชีพคนพิการ และเป็ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งจะดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเดือนละ ๑ ครั้ง ภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน

ทั้งนี้ รวมถึงการเป็นหน่วยรับลงทะเบียนตามโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ตลอดจนเป็นหน่วยรับเรื่องการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีและนำเรื่องส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การสงเคราะห์เด็กและครอบครัวและการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง โดยดำเนินการออกสำรวจตรวจสอบข้อเท็จจริงผู้ขอรับการสงเคราะห์ ซึ่งเน้นการประสานความร่วมมือและการบูรณาการทำงานร่วมกันแบบสหวิชาชีพตามบทบาทอำนาจหน้าที่ เพื่อให้บริการหรือจัดหาบริการหรือประสานส่งต่อขอรับบริการจากหน่วยงานเกี่ยวข้อง การให้คำปรึกษาแนะนำ การปรับทัศนคติ การปรับพฤติกรรมผู้ขอรับการสงเคราะห์และ/หรือครอบครัว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้ความร่วมมือและการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การให้การสงเคราะห์ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร

ประเภทที่ให้การสงเคราะห์	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐		ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	
	จำนวน (ราย)	งบประมาณ (บาท)	จำนวน (ราย)	งบประมาณ (บาท)
๑.สงเคราะห์ผู้ประสบภัยธรรมชาติและสาธารณภัย				
๑.๑ ภัยหนาว	๓๕๕	-	๑๓๓	-
๑.๒ อัคคีภัย	๕	-	-	-
๑.๓ วาตภัย	๑๐	๗๑,๒๓๒	-	-
๑.๔ ภัยจากศัตรูพืช	-	-	-	-
๑.๕ ภัยจากโรคพืช (โรคไหม้คอรวง,โรคใบไหม้)	-	-	-	-
๒. การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส				
๒.๑ การช่วยเหลือประสานการจัดทำบัตรประจำตัวคนพิการ	๑	-	-	-
๒.๒ การมอบสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค เงินสงเคราะห์ ให้แก่ครอบครัวคนพิการ (งบประมาณจากกองทุนสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการ เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑,๕๐๐ บาท ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒,๔๐๐ บาท)	๕	-	๘	-

ประเภทที่ให้การสงเคราะห์	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐		ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	
	จำนวน (ราย)	งบประมาณ (บาท)	จำนวน (ราย)	งบประมาณ (บาท)
๒.๓ การประชุมสหวิชาชีพเพื่อให้ความช่วยเหลือครอบครัวคนพิการ และ ครอบครัวคนไร้ที่พึ่ง	๓	-	-	-
๒.๔ การประสานส่งต่อข้อมูลผู้ด้วยโอกาสเพื่อขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				
- เด็ก	-	-	๑๓	-
- คนพิการ	-	-	๑๘	-
- ผู้สูงอายุ	๒	-	๒	-
- คนไร้ที่พึ่ง	-	-	๑	-
- ครอบครัวคนมีรายได้น้อย	-	-	๕๐	-
๒.๕ การประสานส่งผู้สูงอายุไร้ที่พึ่งเข้ารับการสงเคราะห์ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง	๓	-	๒	-
๒.๖ การส่งแบบคำขอรับเงินสงเคราะห์ในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง	๒	-	-	-
๒.๗ การประสานคนไร้ที่พึ่ง/คนพิการ ให้ไปรับเงินที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง	๙	-	๓	-
๒.๘ การออกเยี่ยมบ้าน ตรวจสอบข้อเท็จจริงผู้รับการสงเคราะห์ร่วมสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง	-	-	๒	-
๒.๙ การประสานส่งต่อข้อมูลผู้ด้วยโอกาสเพื่อขอรับงบประมาณการก่อสร้าง/ซ่อมแซมบ้านแก่ผู้ด้วยโอกาส จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง รายละเอียด ๒๐,๐๐๐ บาท	-	-	๑๐	-
รวม	๓๙๕	๗๑,๒๓๒	๒๔๒	-

(ที่มา : กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองเขลางค์นคร) ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน ๒๕๖๒)

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง (ทางบก, ทางน้ำ, ทางราง ฯลฯ)

การคมนาคม มี ๓ ทางคือ

๑. ทางรถไฟมีทางรถไฟเส้นทางระหว่างกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ผ่านอำเภอเมืองลำปาง ๑ สาย
๒. ทางรถยนต์มีเส้นทางทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมระหว่างจังหวัดลำปางกับจังหวัดตาก ลำพูน แพร่ พะเยา และเชื่อมระหว่างอำเภอ ตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงประชาชนสามารถเดินทางไปมาได้สะดวกทุกฤดูกาล
๓. ทางอากาศมีท่าอากาศยานพาณิชย์จำนวน ๑ แห่งตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบลพระบาท อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง โดยสายการบินบางกอกแอร์เวย์ และสายการบินนกแอร์ บริการทุกวัน

๕.๒ การไฟฟ้า

ได้รับการจ่ายกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปางเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จ่ายพลังงานไฟฟ้าแก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครกระจายทั่วไปตามตำบลหมู่บ้านต่างๆ ปัจจุบันมีหมู่บ้านที่ได้รับบริการกระแสไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน

๕.๓ การประปา

ปัจจุบันการประปาในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาลำปางเป็นบางส่วนและมีการจัดทำประปาหมู่บ้านและใช้น้ำบาดาลจากการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค

จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาหมู่บ้าน จำนวน ๒๔,๔๕๐ ครัวเรือน

จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาค จำนวน ๖,๕๓๖ ครัวเรือน

๕.๔ โทรศัพท์

สำนักงานเทศบาลเมืองเขลางค์นคร โทร. (๐๕๔) ๒๒๕๙๖๗

๕.๕ ไปรษณีย์/การสื่อสาร/การขนส่งวัสดุ ครุภัณฑ์

- สำนักงานเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ตั้งอยู่ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๑๒ ตำบลชมพู อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง
- เว็บไซต์เทศบาลเมืองเขลางค์นคร www.kelangnakorn.go.th
- Facebook : kelangnakorn

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ภาคการเกษตรถือว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการเกษตรจะหมายถึงการเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการประมง อีกทั้ง การเกษตรยังเป็นอาชีพหลักของประเทศสำหรับในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้ จำนวน ๖ ประเภท ดังนี้

ด้านการเกษตร

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตร ๔ ตำบล รวม ๓๐,๖๙๓ ไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ๕,๐๔๕ ครัวเรือน ดังนี้

- ตำบลปงแสนทอง มีพื้นที่การเกษตร ๙,๑๖๒ ไร่ จำนวนครัวเรือน ๑,๗๒๗ ครัวเรือน
- ตำบลชมพู มีพื้นที่การเกษตร ๖,๑๔๒ ไร่ จำนวนครัวเรือน ๑,๐๖๙ ครัวเรือน
- ตำบลพระบาท มีพื้นที่การเกษตร ๗,๑๘๗ ไร่ จำนวนครัวเรือน ๕๗๔ ครัวเรือน
- ตำบลกล้วยแพะ มีพื้นที่การเกษตร ๘,๒๐๒ ไร่ จำนวนครัวเรือน ๑,๖๗๕ ครัวเรือน

ประกอบด้วย

- ๑. ข้าว จำนวนเกษตรกร ๒,๕๙๔ ราย พื้นที่การเกษตร ๒๘,๗๒๘ ไร่ แบ่งเป็น**
  - ตำบลปงแสนทอง จำนวนเกษตรกร ๘๐๔ ราย พื้นที่การเกษตร ๘,๙๘๕ ไร่
  - ตำบลชมพู จำนวนเกษตรกร ๖๓๓ ราย พื้นที่การเกษตร ๖,๑๐๔ ไร่
  - ตำบลพระบาท จำนวนเกษตรกร ๒๐๕ ราย พื้นที่การเกษตร ๕,๖๕๙ ไร่
  - ตำบลกล้วยแพะ จำนวนเกษตรกร ๙๕๒ ราย พื้นที่การเกษตร ๗,๙๘๐ ไร่
- ๒. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวนเกษตรกร ๔๒ ราย พื้นที่การเกษตร ๘๕๗ ไร่ แบ่งเป็น**
  - ตำบลปงแสนทอง จำนวนเกษตรกร ๕ ราย พื้นที่การเกษตร ๕๗ ไร่
  - ตำบลพระบาท จำนวนเกษตรกร ๒๔ ราย พื้นที่การเกษตร ๗๐๐ ไร่
  - ตำบลกล้วยแพะ จำนวนเกษตรกร ๑๓ ราย พื้นที่การเกษตร ๑๐๐ ไร่
- ๓. มันสำปะหลัง จำนวนเกษตรกร ๓๑ ราย พื้นที่การเกษตร ๕๗๕ ไร่ แบ่งเป็น**
  - ตำบลปงแสนทอง จำนวนเกษตรกร ๔ ราย พื้นที่การเกษตร ๓๐ ไร่
  - ตำบลพระบาท จำนวนเกษตรกร ๒๑ ราย พื้นที่การเกษตร ๕๐๐ ไร่
  - ตำบลกล้วยแพะ จำนวนเกษตรกร ๖ ราย พื้นที่การเกษตร ๔๕ ไร่
- ๔. สับปะรด จำนวนเกษตรกร ๑๐ ราย พื้นที่การเกษตร ๖๕ ไร่ ได้แก่**
  - ตำบลพระบาท จำนวนเกษตรกร ๑๐ ราย พื้นที่การเกษตร ๖๕ ไร่
- ๕. ยางพารา จำนวนเกษตรกร ๒๐ ราย พื้นที่การเกษตร ๒๗๒ ไร่ แบ่งเป็น**
  - ตำบลพระบาท จำนวนเกษตรกร ๑๘ ราย พื้นที่การเกษตร ๒๔๐ ไร่
  - ตำบลกล้วยแพะ จำนวนเกษตรกร ๒ ราย พื้นที่การเกษตร ๓๒ ไร่

๖. ลำไย	จำนวนเกษตรกร	๗๖ ราย	พื้นที่การเกษตร	๑๘๑ ไร่
แบ่งเป็น				
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๓๐ ราย	พื้นที่การเกษตร	๙๐ ไร่
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๒๙ ราย	พื้นที่การเกษตร	๓๘ ไร่
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๑๑ ราย	พื้นที่การเกษตร	๘ ไร่
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๖ ราย	พื้นที่การเกษตร	๔๕ ไร่
๗. ถั่วเหลือง	จำนวนเกษตรกร	๒ ราย	พื้นที่การเกษตร	๑๕ ไร่
ได้แก่				
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๒ ราย	พื้นที่การเกษตร	๑๕ ไร่

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๐ : ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำปาง)

ด้านการประมง

ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครมีเกษตรกรประกอบอาชีพประมงน้ำจืด จำนวน ๑๐๙ ราย ดังนี้

๑. ปลานิล	จำนวนเกษตรกร	๗๙ ราย	๙๐ บ่อ	๓๖ ไร่	กระชัง
แบ่งเป็น					
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๑๔ ราย	๑๗ บ่อ		
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๑๑ ราย	๗ บ่อ	๓๖ ไร่	กระชัง
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๓๖ ราย	๔๒ บ่อ		
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๑๘ ราย	๒๔ บ่อ		
๒. ปลาดุก	จำนวนเกษตรกร	๑๙ ราย	๑๖ บ่อ	๓ ไร่	กระชัง
แบ่งเป็น					
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๓ ราย	๓ บ่อ		
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๔ ราย	๑ บ่อ	๓ ไร่	กระชัง
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๗ ราย	๗ บ่อ		
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๕ ราย	๕ บ่อ		
๓. ปลาดุก (ปักอูย)	จำนวนเกษตรกร	๑ ราย	๖ ไร่		กระชัง
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๑ ราย	๖ ไร่		กระชัง
๔. ทับทิม	จำนวนเกษตรกร	๔ ราย	๓ บ่อ	๑ ไร่	กระชัง
แบ่งเป็น					
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๑ ราย	๑ ไร่		กระชัง
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๓ ราย	๓ บ่อ		
๕. ปลาไน	จำนวนเกษตรกร	๒ ราย	๒ บ่อ		
แบ่งเป็น					

- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๑	ราย	๑	บ่อ
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๑	ราย	๑	บ่อ
๖. ปลายี่สกเทศ	จำนวนเกษตรกร	๑	ราย	๑	บ่อ
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๑	ราย	๑	บ่อ
๗. ปลาตะเพียน	จำนวนเกษตรกร	๑	ราย	๑	บ่อ
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๑	ราย	๑	บ่อ
๘. กบ	จำนวนเกษตรกร	๒	ราย	๒	บ่อ
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๒	ราย	๒	บ่อ

(ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม ๒๕๕๙ : ที่มา สำนักงานประมงอำเภอเมืองลำปาง)

ด้านการปศุสัตว์

ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครมีเกษตรกรทำปศุสัตว์ จำนวน ๑,๒๓๙ ราย ดังนี้

๑. โค	จำนวนเกษตรกร	๑๖๐	ราย	จำนวนสัตว์	๑,๕๓๔	ตัว
แบ่งเป็น						
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๖๐	ราย	จำนวนสัตว์	๔๘๙	ตัว
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๓๒	ราย	จำนวนสัตว์	๓๐๗	ตัว
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๓๕	ราย	จำนวนสัตว์	๒๗๗	ตัว
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๓๓	ราย	จำนวนสัตว์	๔๖๑	ตัว
๒. กระบือ	จำนวนเกษตรกร	๓๑	ราย	จำนวนสัตว์	๓๔๑	ตัว
แบ่งเป็น						
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๑๑	ราย	จำนวนสัตว์	๑๒๒	ตัว
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๘	ราย	จำนวนสัตว์	๖๔	ตัว
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๕	ราย	จำนวนสัตว์	๖๐	ตัว
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๗	ราย	จำนวนสัตว์	๙๕	ตัว
๓. สุกร	จำนวนเกษตรกร	๓๔	ราย	จำนวนสัตว์	๑,๐๙๕	ตัว
แบ่งเป็น						
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๙	ราย	จำนวนสัตว์	๒๒๘	ตัว
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๘	ราย	จำนวนสัตว์	๒๖๒	ตัว
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๘	ราย	จำนวนสัตว์	๓๐๔	ตัว
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๙	ราย	จำนวนสัตว์	๓๐๑	ตัว
๔. ไก่	จำนวนเกษตรกร	๑,๐๐๑	ราย	จำนวนสัตว์	๑๒๐,๕๕๘	ตัว
แบ่งเป็น						
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๓๘๘	ราย	จำนวนสัตว์	๓๔,๐๗๕	ตัว
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๒๑๔	ราย	จำนวนสัตว์	๗,๙๑๐	ตัว
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๓๐๒	ราย	จำนวนสัตว์	๑๔,๕๖๑	ตัว

- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๘๗	ราย	จำนวนสัตว์	๖๔,๑๑๒	ตัว
๕. เป็ด	จำนวนเกษตรกร	๑๓	ราย	จำนวนสัตว์	๘๙	ตัว
แบ่งเป็น						
- ตำบลปงแสนทอง	จำนวนเกษตรกร	๒	ราย	จำนวนสัตว์	๒๔	ตัว
- ตำบลชมพู	จำนวนเกษตรกร	๔	ราย	จำนวนสัตว์	๓๔	ตัว
- ตำบลพระบาท	จำนวนเกษตรกร	๕	ราย	จำนวนสัตว์	๒๗	ตัว
- ตำบลกล้วยแพะ	จำนวนเกษตรกร	๒	ราย	จำนวนสัตว์	๑๔	ตัว

(ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม ๒๕๕๙ : ที่มา สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองลำปาง)

๖.๔ การบริการ

เทศบาลเมืองเขลางค์นครมีงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งการดูแลในเรื่องสำคัญต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่าย จึงได้จัดตั้งเป็นกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่มีภาระหน้าที่ในการเตรียมการวางแผนอำนวยการและกำกับดูแลการปฏิบัติทั้งทางด้านกฎหมายและด้านการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. ให้เป็นองค์กรระดับท้องถิ่นที่มีหน้าที่เตรียมงานด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มีประสิทธิภาพ
๒. เป็นศูนย์อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตเทศบาลในยามปกติและเป็นองค์กรประสานกับหน่วยงานฝ่ายทหารในภาวะปกติหรือในภาวะสงคราม
๓. เป็นองค์กรที่ศึกษาค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับการจัดวางมาตรการในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย หรือภายหลังเกิดภัย
๔. เป็นองค์กรประสานการปฏิบัติการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกับฝ่ายทหารและร่วมดำเนินงานด้านความมั่นคงของประเทศ

โดยกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลเมืองเขลางค์นครได้เตรียมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อพร้อมรับกับสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในเขตเทศบาลฯ และพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

- การป้องกันและระงับอัคคีภัย
- การป้องกันและบรรเทาปัญหา อุทกภัย วาตภัย
- การป้องกันภัยพื้นที่เสี่ยงภัย
- การป้องกันและบรรเทาภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
- การกำหนดพื้นที่รับการอพยพประชาชนและส่วนราชการ
- การป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง
- การป้องกันและบรรเทาภัยจากสภาวะอากาศหนาว
- การป้องกันและบรรเทาภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
- การป้องกันภัยและบรรเทาภัยทางอากาศ
- การป้องกันและระงับการก่อวินาศกรรม

- การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน
- การแจกจ่ายสิ่งของช่วยเหลือ

ปัจจุบันมีศูนย์อำนวยการหลักตั้งอยู่ที่ถนนวิชิตวุฒิตำเนิน ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
 ๐ - ๕๔๒๑ - ๙๑๙๙ และขยายจุดบริการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ครอบคลุมทั้ง ๔ ตำบล ดังนี้

- ศูนย์ประจำการตำบลปงแสนทองตั้งอยู่ที่ อาคารร้านค้าชุมชนบ้านป่าต้นกุ่มเมือง
- ศูนย์ประจำการตำบลชมพู ตั้งอยู่ที่ โรงเรียนบ้านยาเป่า (เดิม)
- ศูนย์ประจำการตำบลพระบาท ตั้งอยู่ที่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ศูนย์ประจำการตำบลกล้วยแพะ ตั้งอยู่ที่ อาคารสถานชานานูบาล (ชั่วคราว)

๑) การติดต่อทางวิทยุสื่อสาร

นามเรียกขาน	ม่วงคำ
ความถี่หลัก	๑๖๒.๕๒๕ Mhz
ความถี่รอง	๑๖๒.๑๗๕ Mhz

๒) อัตรากำลังศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองเขลางค์นคร

- เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๓ คน
- ลูกจ้างประจำ	๔ คน
- พนักงานจ้าง	๔๕ คน

• รถดับเพลิง	ขนาดบรรจุ ๒,๐๐๐ ลิตร	จำนวน ๒ คัน
• รถยนต์บรรทุกน้ำเอนกประสงค์	ขนาดบรรจุ ๑๐,๐๐๐ ลิตร	จำนวน ๒ คัน
• รถยนต์บรรทุกน้ำเอนกประสงค์	ขนาดบรรจุ ๘,๐๐๐ ลิตร	จำนวน ๑ คัน
• รถยนต์บรรทุกน้ำ	ขนาดบรรจุ ๑๐,๐๐๐ ลิตร	จำนวน ๒ คัน
• รถยนต์บรรทุกน้ำ	ขนาดบรรจุ ๕,๐๐๐ ลิตร	จำนวน ๑ คัน
• รถยนต์บรรทุกน้ำ	ขนาดบรรจุ ๖,๐๐๐ ลิตร	จำนวน ๒ คัน
• รถยนต์ดับเพลิงตรวจการณ์	ขนาด ๘๐๐ ลิตร	จำนวน ๒ คัน
• รถยนต์ดับเพลิงชนิดหอน้ำพร้อมบันไดสไลด์	ขนาดความสูง ๓๒ เมตร	จำนวน ๑ คัน
• รถพยาบาลกู้ชีพฉุกเฉิน		จำนวน ๒ คัน
• รถยนต์เคลื่อนที่เร็วพร้อมอุปกรณ์กู้ภัย		จำนวน ๑ คัน
• รถยนต์บรรทุกตรวจการณ์		จำนวน ๒ คัน
• รถบรรทุกข้อมเอนกประสงค์(รถกระเช้าตัดกิ่งไม้)		จำนวน ๑ คัน
• เครื่องสูบน้ำชนิดใช้น้ำมันเบนซิล		จำนวน ๑๖ เครื่อง
• เครื่องสูบน้ำชนิดใช้มอเตอร์ไฟฟ้า(ไดรว)		จำนวน ๒๐ เครื่อง
• เครื่องสูบน้ำดับเพลิงชนิดหาบหาม		จำนวน ๓ เครื่อง
• เครื่องสูบน้ำดับเพลิงชนิดลากจูง		จำนวน ๓ เครื่อง
• เลื่อยยนต์ขนาดบาร์ ๒๕”		จำนวน ๒ เครื่อง
• เลื่อยยนต์ขนาดบาร์ ๑๒”		จำนวน ๔ เครื่อง

สถิติสาธารณภัยในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร

ปี พ.ศ.	ประเภทสาธารณภัย				รวมงบประมาณ (บาท)
	อุทกภัย (ครั้ง)	วาตภัย (ครั้ง)	อัคคีภัย (ครั้ง)	อื่นๆ (ครั้ง)	
๒๕๕๐	๑	๔	๑	-	๒๕๒,๐๑๕.๔๐
๒๕๕๑	-	๕	๑	-	๑๔๕,๖๒๖.๕๐
๒๕๕๒	-	๑	๒	-	๗๐,๐๐๐
๒๕๕๓	-	๒	๔	-	๓๖๘,๙๗๗
๒๕๕๔	๑	๑	๓	-	๘๗,๓๘๘
๒๕๕๕	๑	๖	๒	-	๒๕๔,๙๗๓
๒๕๕๖	๑	๓	๑	-	๑๙๕,๐๗๖
๒๕๕๗	-	๓	-	-	๑๖๐,๐๐๐
๒๕๕๘	-	๓	-	-	๑๑๘,๗๖๓
๒๕๕๙	-	๔	-	-	๓,๓๒๕,๗๘๑.๕๐
๒๕๖๐	๓๗	๓	๑๕	-	๑๖๘,๗๔๕
๒๕๖๑	๑๐	๓	๓	-	๕๔,๘๕๙

(ที่มา : งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักปลัด เทศบาลเมืองเขลางค์นคร)
ข้อมูล ณ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

๖.๕ การท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครแบ่งเป็น ๒ ประเภท

๑) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมได้แก่

❖ วัดพระธาตุดอยม่วงคำ

วัดพระธาตุดอยม่วงคำตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ระหว่างอำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ ๒๐ กิโลเมตร บนเส้นทางสายลำปาง-แม่ทะ ประวัติวัดพระธาตุดอยม่วงคำ เกิดขึ้นมาหลายร้อยปีมาแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานแน่นอนมีแต่ตำนานเล่าขานถึงเรื่อง “ผาสามเส้า – หมาขนคำ” มาเป็นเวลาช้านาน

ณ ผาสามเส้าเชิงดอยม่วงคำมีสุนัขตัวหนึ่งเคยอาศัยอยู่กับพรานป่า คราวหนึ่งได้หลงเข้าไปในป่าและได้ต็มน้ำในรอยเท้าช้าง จึงได้ตั้งท้องขึ้น เมื่อกลับมาพบเจ้าของ พรานป่าก็ได้ปลดบันไดมิให้สุนัขขึ้นเรือน เพราะเกรงว่าจะถูกรหาที่เป็นสุนัขตัวเดียวที่ท้องโดยไม่มีสุนัขอื่นในป่าแห่งนั้น

นางสุนัขได้เกิดลูกแฝดในโพรงหินเชิงผาสามเส้า โดยให้ชื่อหญิงคนที่ว่าบัวแก้ว และคนน้องมีชื่อว่า บัวตอง นางสุนัขได้หาผลไม้ เสื้อผ้าให้ลูกนุ่งจนโตเป็นหญิงงามทั้งคู่ วันหนึ่งพรานป่าเห็นหญิงงามสองพี่น้อง จึงไปทูลพระยาเจ้าเมือง พระยาเจ้าเมืองจึงยกทรัพย์ลขบวนช้างม้าเดินทางไปถึงผาสามเส้า เพื่อรับนางทั้งสองไปเป็นมเหสีและให้สร้างปราสาทให้นางทั้งสองอยู่

ส่วนนางสุนัขกลับผาสามเส้าไม่พบลูกก็คร่ำครวญเห่าหอนหาลูกจนพระอินทร์สงสารจึงบันดาลให้นางสุนัขพูดภาษาคนได้เพื่อติดตามหาลูกในเมือง นางสุนัขเดินทางไปถึงวังนางบัวแก้วจึงบอกให้ทหารที่เฝ้าวังว่าขอพบเจ้านายเก่า นางบัวแก้วได้ยินเข้ากลัวจะมีคนรู้ว่านางมีแม่เป็นหมาจึงสั่งทหารไล่ฆ่าไล่แทงแม่หมาจนได้รับบาดเจ็บสาหัส แม่หมาจึงหนีไปที่ปราสาทนางบัวตอง ก็ได้รับการปรนนิบัติดูแลรักษาแม่หมาเป็นอย่างดี นางบัวตองเกรงว่าแม่หมาจะได้รับอันตราย จึงทูลขอหีบจากพระยาเจ้าเมืองเพื่อใช้เป็นที่หลบซ่อนแม่หมา โดยบอกว่าจะเอาไว้เก็บของมีค่า พอครบวันที่สามพระยาเจ้าเมืองขอดูของมีค่าในหีบ ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่พระอินทร์นิมิตแก้ว แหวน เงิน ทอง ใส่ในหีบ และรับเอาศพแม่หมา “หมาขนคำ” ซึ่งถอดจิตขึ้นไปบนสวรรค์ เมื่อพระยาเจ้าเมืองพบแก้วแหวน เงินทองก็ขบใจถามว่าได้จากไหน นางบัวตองจึงทูลว่าได้มาจากป่าอันเป็นที่อยู่อาศัยของนาง พระยาเจ้าเมืองปรารถนาอยากได้ทรัพย์สมบัติที่นางบัวตองบอก จึงแต่งรับพลให้นางบัวตองนำไปเอาสมบัติ ฝ่ายนางบัวตองได้ตัดสินใจจะฆ่าตัวตายเพราะความเศร้าโศกคิดถึงแม่หมา อีกทั้งเกรงอาญาที่ทูลว่ามีทรัพย์อยู่ที่ผาสามเส้าโดยไม่เป็นความจริง นางจึงตัดสินใจขึ้นไปบนเชิงผาสองเหนือห้วย แล้วจึงกระโดดลงเบื้องล่าง บังเอิญเบื้องล่างนั้นมีผีเสื้อห้วยตนหนึ่ง ซึ่งเป็นยักษ์ฉนิ่นนอนป่วยเป็นโรคฝักกัดหนองที่หัวเข่า อาการเจ็บปวดที่ทรมาณมาช้านานก็หายเป็นปลิดทิ้ง นางผีเสื้อยักษ์จึงขอบอกขอบใจนางบัวตอง พร้อมทั้งปลอบใจให้นางกลับวังและขนเอาทรัพย์สมบัติของนางผีเสื้อกลับไปด้วย

นางบัวตองได้ขนทรัพย์สมบัติกลับวังเป็นจำนวนมากและได้รับแต่งตั้งให้เป็นอัครมเหสี ฝ่ายนางบัวแก้วใคร่ทราบเรื่องจึงสอบถามจากนางบัวตอง ซึ่งนางได้เล่าตามความเป็นจริงทุกประการ นางบัวแก้วจึงเกิดความริษยาและมักใหญ่ใฝ่สูง จึงทูลขอหีบจากพระยาเจ้าเมือง เพื่อนำไปใส่ทรัพย์สมบัติ พระยาเจ้าเมืองจึงแต่งรับพลติดตามนางไปสู่ผาสามเส้าเมื่อถึงบริเวณที่นางผีเสื้ออยู่ นางก็บอกให้ทหารหยุดเพื่อที่นางจะได้ไปเจรจากับนางยักษ์ฉนิ่น ก็พบว่กำลังนอนหลับอยู่ นางจึงยกเท้าขึ้นเหยียบ ทำให้นางผีเสื้อยักษ์โกรธมากที่นางบังแกวกระทำหมิ่นประมาท อีกทั้งรู้ว่านางบัวแก้วออกตัญญู ไม่รู้จักบุญคุณแม่ จึงจับนางฉีกกินเป็นอาหารและได้ไล่กินรีพลอีกเป็นจำนวนมาก ผู้คนจึงพากันแตกตื่นหนีเตลิดลงเขาไปคนละทิศละทางและได้นำเรื่องไปทูลพระยาเจ้าเมือง หลังจากเหตุการณ์ร้ายผ่านพ้นไป

พระยาเจ้าเมืองและนางบัวตองก็ได้ครองคู่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขจนนางบัวตองได้ประสูติราชบุตรสององค์ให้ชื่อว่า “เจ้าศรีบุญเรือง” และ “เจ้าบุญศิริ”

ตามตำนานวัดพระธาตุดอยม่วงคำ ตัวละครในเรื่อง “ผาสามเส้า-หมาขนคำ” ได้กลับชาติมาเกิดดังนี้

- ๑.แม่หมา ได้มาเกิดเป็นนางปฎาจารา
- ๒.นางบัวตอง ได้มาเกิดเป็นนางยโสธรา (พิมพา)
- ๓.พระยาเจ้าเมือง ได้มาเกิดเป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๔. พระยาช้าง ได้มาเกิดเป็นพระยาสุปปะ พุทธะ
๕. นายพราน ได้มาเกิดเป็นพระอุทัยเถระ
๖. นางผีเสื้อยักษ์ ได้มาเกิดเป็นองคคูสิมาร
๗. เจ้าศรีบุญเรือง ได้มาเกิดเป็นพระราหุล
๘. เจ้าบุญศิริ ได้มาเกิดเป็นนางอุบลวรรณาเถรี

❖ วัดม่อนจำศีล

วัดม่อนจำศีลตั้งอยู่เลขที่ ๒๑๑ ถนนม่อนจำศีล บ้านป่าขาม หมู่ที่ ๑ ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายที่ดินวัดมีเนื้อที่ ๗๐ ไร่ ๙๘ ตารางวา ตราจองเลขที่ ๑๐๙ อาณาเขต ทิศเหนือจดทางสาธารณประโยชน์และลำเหมืองชลประทาน ทิศใต้จรดที่ว่างเปล่าและลำเหมืองชลประทาน ทิศตะวันออกที่ว่างเปล่า ทิศตะวันตกจรดลำเหมืองชลประทาน

วัดม่อนจำศีลเป็นวัดที่เก่าแก่ คาดว่าสร้างสมัยพระนางจามเทวี ซึ่งถูกทิ้งไว้ให้รกร้างมานาน มีเจดีย์ (เจดีย์สี่ห้องซึ่งบรรจุพระเกศของพระพุทธเจ้า) และซุ้มพระเจ้าทันใจ (เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำวัด) กำแพงล้อมบริเวณเจดีย์ซุ้มประตู ซึ่งปรักหักพังตามกาลเวลา

ต่อมามีพระมหาปา เมืองแปง ซึ่งเป็นพระกรรมฐานได้ธุดงค์มาพบเจดีย์ ซึ่งเห็นว่าเป็นวัดที่เก่าแก่ และเป็นที่ยึดสงฆ์วิเวก เหมาะสมที่จะปฏิบัติธรรม จึงได้เจริญกรรมฐานประจำอยู่ที่นี่ ต่อมาก็ได้มีผู้ทราบข่าว ก็พากันขึ้นไปฟังธรรม เจริญกรรมฐาน ถวายทาน และได้เกิดศรัทธา ได้ช่วยกันสร้างวิหารหน้าซุ้มพระเจ้าทันใจ เพื่อเป็นที่บำเพ็ญกุศล

ต่อมาได้ช่วยกันบูรณะองค์เจดีย์ให้ดูดีขึ้น (และได้ก่อหุ้มองค์เดิมเพื่อให้มีขนาดใหญ่ขึ้นอีกหลายครั้ง)

ใน พ.ศ. ๒๔๑๐ ได้มีคหบดีชาวพม่า ได้นำช่างจากมณฑลตะเลมาทำการบูรณะเปลี่ยนรูปทรงของเจดีย์ กำแพง ซุ้มประตูเป็นศิลปะแบบพม่า และได้สร้างวิหารไม้สักอีก ๑ หลัง ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ (ในปัจจุบันทรุดโทรมมากยังไม่ได้บูรณะ)

ใน พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้ทำการบูรณะใหม่อีกครั้ง พร้อมกับศรัทธาสร้างเจดีย์พระอรหันต์แปดทิศ ขึ้นอีก ๑ องค์ ในช่วงติดต่อกันนั้น มีฤกษ์ชัยช่วยได้เกิดศรัทธา จึงได้สร้างเจดีย์ขึ้นอีกองค์หนึ่งใน พ.ศ. ๒๔๗๐-๒๔๗๔ (เจดีย์พระฤกษ์)

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้เกิดพายุและฟ้าผ่ายอดเจดีย์สี่ห้องหักพังลงมา ต่อมาได้ทำการบูรณะในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งได้กระเทาะปูนเดิมออกแล้วก่ออาบใหม่ตรงรูปทรงระฆังคว่ำได้ติดกระຈก ตรงยอดลงรักปิดทองเปลี่ยนยอดฉัตรใหม่พร้อมติดสายล่อฟ้าเพื่อกันฟ้าผ่า

วัดม่อนจำศีล ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔๙ เมตร ยาว ๕๐ เมตร และได้ทำการผูกพัทธสีมาเมื่อ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

❖ วัดป่าต้นกุ่มเมือง

วัดป่าต้นกุ่มเมือง หมู่ ๔ ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ก่อตั้งครั้งแรกเมื่อไหร่ไม่ปรากฏหลักฐานการบันทึกการเก็บข้อมูล แต่ตามประวัติผู้เฒ่าผู้แก่เล่าขานต่อๆ มาว่า เดิมมีชื่อว่าวัดป่าดงตัน (ป่าพุทรา) และวัดแห่งนี้มีของดีคือพระพุทธรูปทองคำสองพี่น้อง และมีเจดีย์ที่เก่าแก่ ซึ่งเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านนับถือเคารพบูชา และชาวนี้ได้แผ่ขยายเป็นวงกว้างออกไปทั่วล้านนา และชาวนี้ทราบถึงเจ้าแม่จามเทวี

ในช่วงปี พ.ศ. ๑๒๕๑-๑๒๕๗ เจ้าแม่จามเทวีจึงได้ชักชวน เสนาอำมาตย์และบริวารทั้งหลายพากันเดินทางมากราบสักการะบูชา พระพุทธรูปทองคำสองพี่น้อง และเจดีย์ ระหว่างการเดินทางมาจากเมืองหริภุญชัย (จังหวัดลำพูน) ถึงวัดป่าต้น ได้ผ่านมาหลายหมู่บ้าน มีอยู่หมู่บ้านหนึ่ง ชาวบ้านหมู่บ้านนั้นทราบข่าวการเดินทางมาของเจ้าแม่จามเทวีชาวบ้านจึงได้นำสินค้าออกมาวางขายตามข้างถนนหนทาง พอเจ้าแม่จามเทวีเดินทางผ่านมาถึงบริเวณหมู่บ้านแห่งนี้ เห็นชาวบ้านนำสินค้ามาวางขายตามข้างถนนหนทาง จึงได้เอ่ยคำพูดขึ้นว่าหมู่บ้านแห่งนี้จะเป็นกาด (ตลาด)

และต่อมาชาวบ้านได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านกาด (บ้านกาดใต้ หมู่ที่ ๗ ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในปัจจุบัน) แล้วก็เดินทางมากราบสักการะบูชาของดีแห่งวัดป่าต้น

และต่อมาอีกนานเท่าไรและเหตุใดไม่ทราบได้ มีผู้เฒ่าผู้แก่เล่ากันว่าวัดป่าต้นไม่มีพระภิกษุสงฆ์มาจำวัดอยู่ขาดการดูแลรักษา จึงได้มีต้นไม้ต้นหญ้าขึ้นเต็มบริเวณวัดและมีเถาวัลย์เลื้อยเจดีย์เต็มไปหมด จึงได้กลายเป็นวัดร้าง ต่อมาชาวบ้านเห็นควรว่า ควรจะบูรณะวัดแห่งนี้ขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นที่บำเพ็ญกุศลทางพุทธศาสนา เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของชาวบ้าน จึงได้ตั้งขึ้นมาเป็นวัดอีกครั้งในปี พ.ศ. ๑๗๒๙ แล้วมาประกอบพิธีผูกพัทธสีมา ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๖ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔ เมตร ยาว ๙ เมตร ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๒๗๒-๒๒๗๕ มีทหารพม่าได้บุกเข้ามายึดนครลำปาง นำทัพโดยท้าวหมายศมาจากเมืองหริภุญชัย ได้บุกยึดนครลำปางได้ครั้งหนึ่ง แล้วยึดเอาวัดพระธาตุลำปางหลวงเป็นฐานทัพ เพื่อจะบุกเข้ามายึดครองเมืองนครลำปาง ระหว่างทางนำทัพจากวัดพระธาตุลำปางหลวงเข้าตีเมืองนครลำปางต้องผ่าน วัดป่าต้น แต่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นไม่ยอมให้ทัพพม่าผ่านไปได้อย่างง่าย และชาวบ้านได้รวมพลังสามัคคีช่วยกัน

ตั้งทัพต่อสู้ศึกพม่า เพื่อคุ้มครองป้องกันเมืองนครลำปาง โดยการนำทัพของสมภารวัดนายาง ซึ่งเป็นพระภิกษุ ในขณะนั้น มีวิชาอาคมเลื่องลือพรายสำแดงอิทธิฤทธิ์ต่างๆ คนทั้งหลายในจังหวัดนั้นพากันนิยมนับถือว่าเป็น ผู้มีบุญ จึงพากันมาเป็นบริวารมาก สมภารวัดสามขาม, วัดบ้านพอน ก็พากันออกศึกมาเป็นเสนาขวา ซ้าย ของสมภารวัดนายาง ผู้มีบุญนั้น เกิดเป็นช่องขึ้นกักหนึ่ง รวมไพร่พลตั้งทัพสู้กับทัพของพม่า สู้กันอยู่หลายวัน ผลสุดท้ายน้ำน้อยยอมแพ้ไฟ ชาวบ้านป่าดงตันก็พ่ายแพ้แก่ทหารพม่าเพราะกำลังพลไม่ได้รับการฝึกฝนในการ สู้รบ และอาวุธก็สู้เขาไม่ได้ ทัพค่ายบ้านป่าดงตันก็แตกสลายพ่ายแพ้ทัพของพม่า วัดป่าตันจึงถูกพม่ายึดครอง แล้วต่อมาเจ้าพ่อหนานทิพย์ช้างได้กอบกู้ต่อสู้คืนมาได้สำเร็จ โดยข้ามกำแพงด้วยการลอดทางระบายน้ำ บุก เข้ายังทำวมหายศเสียชีวิตที่วัดลำปางหลวง ทัพของพม่าจึงแตกพ่ายหนีไป และวัดป่าตันจึงได้ชื่อใหม่ว่า “วัดป่าตันคุ้มเมือง” (คุ้ม หมายถึง พยุเมืองนครลำปางไว้) และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นวัดป่าตันกุมเมือง (กุม หมายถึง ป้องกัน หรือ คุ้มครอง) ในปี พ.ศ. ๒๔๑๘ วัดป่าตันกุมเมืองได้เปิดการศึกษา มีโรงเรียนปริยัติ ธรรมแผนธรรมะสอนแก่พระเณรและชาวบ้านผู้ที่สนใจ วัดป่าตันกุมเมืองมีการบริหารและปกครองโดยมีเจ้า อาวาส ๗ รูป คือ พระมหาป่า, พระอธิการปิ่นตา, พระอธิการปิ่นใจ, พระวินัยธรมิ่ง พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๗ พระอธิการคำอ้าย ศรีธมโม พ.ศ. ๒๔๘๙ พระอธิการเรียน สุธมโม, พระครู หล้า ฐิตจิตโต ปัจจุบันวัดป่าตัน กุมเมือง มีเนื้อที่ ๑๓ ไร่ ๑ งาน ๙๓ ตารางวา โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๓๔๐๓, ๒๓๔๐๔ อาณาเขตทิศเหนือ ประมาณ ๕ เส้น ๕ วา จรดหมู่บ้าน ทิศใต้ประมาณ ๔ เส้น ๔ วา ๑ ศอก จรดถนนสาธารณะ ทิศตะวันออก ประมาณ ๔ เส้น ๘ วา ๑ ศอก จรดทุ่งนาและสวนเอกชน ทิศตะวันตกประมาณ ๑ เส้น ๑ งาน จรด โรงเรียนบ้านป่าตันกุมเมือง

❖ **วัดสามัคคีบุญญาราม (สำนักสงฆ์คีรีสุบรรพตเดิม)**

วัดสามัคคีบุญญารามในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ท่านพระครูการุณยธรรมนิवास (หลวงปู่หลวงกตปุญโญ) ได้ไปสร้างสำนักสงฆ์คีรีสุบรรพตขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัดสาขาของวัดป่าสำราญนิवास โดยตั้งอยู่ในพื้นที่บ้าน หัวทุ่ง ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยมีคุณระวุฒิ แจ่มมงคล ซึ่งเป็นคนจังหวัดสมุทรปราการ เป็นผู้ถวายที่ดินให้กับหลวงปู่

ครั้งแรกหลวงปู่ได้เดินทางจากวัดป่าสำราญฯ ไปดูสถานที่ก่อนซึ่งในขณะนั้นการเดินทางลำบากมาก ทางรถยนต์เข้าเกือบไม่ถึง เพราะเป็นทางรถมอเตอร์ไซค์ของชาวบ้านที่เข้าไปหาของป่ามาขาย พอไปถึงที่ หลวงปู่ก็บอกว่า “เป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการบำเพ็ญสมณะธรรมมาก เพราะเป็นที่ห่างไกลจากหมู่บ้าน พอสมควรและอากาศก็ปลอดโปร่งเย็นสบาย”

หลวงปู่จึงจัดรูป ๕ ดอก บอกเจ้าที่เจ้าทางในสถานที่นั้นให้ได้รับทราบ จึงถือได้ว่าสำนักสงฆ์ ศิริสุบรรพต ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ นี้เอง จากนั้นได้มีการก่อสร้างกุฏิและศาลาชั่วคราวหลังเล็กๆ พอที่จะเป็นที่อยู่อาศัยและทำวัตรไหว้พระสวดมนต์และเป็นที่ฉันเช้าได้

ต่อมาได้มีการพัฒนา มีการก่อสร้างหลายๆ อย่างตามมา คือ สร้างกุฏิถาวร สร้างศาลาหลังใหม่ให้ มั่นคงแข็งแรงมากขึ้นกว่าเดิม และได้ทำการสร้างถนนลาดยางเป็นทางเข้าสำนักสงฆ์แห่งใหม่เป็นที่เรียบร้อย จนการเดินทางสะดวกสบายขึ้นกว่าเดิมหลายเท่า

หลวงปู่หลวงปู่ได้อยู่จำพรรษาอย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจังที่สำนักสงฆ์ศิริสุบรรพต เมื่อเข้าพรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยอยู่จำพรรษาดต่อกันเป็นเวลา ๓ ปี คือ พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๓๙ แต่หลวงปู่จะกลับลงไปวัดป่าสำราญนิवासบ้างในบางโอกาส เช่น เมื่อมีญาติโยมนิมนต์เพื่อทำบุญ มีการบวชพระหรือวันสำคัญในทาง พระพุทธศาสนา หรือพักค้างคืนหนึ่งคืน

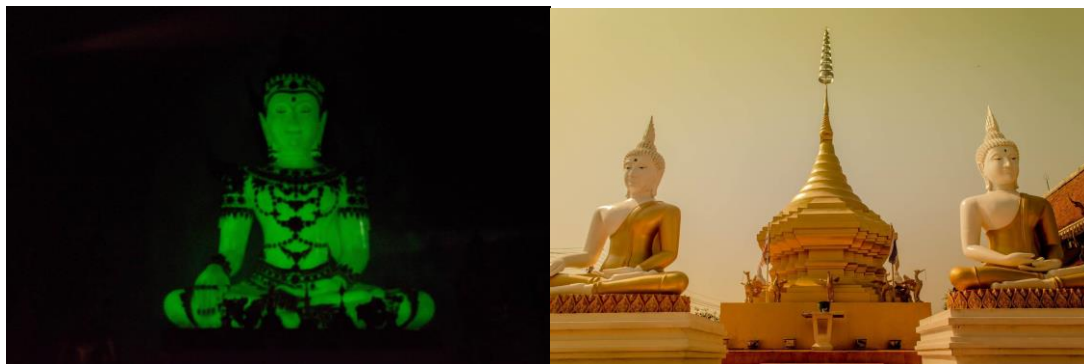
ในปัจจุบันสำนักสงฆ์ศิริสุบรรพตได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนำไฟฟ้า ถนนเข้าวัด ตลอดจนถึงอาคารเสนาสนะต่างๆ นอกจากนี้ยังสร้างพระเจ้าตนหลวงนครลำปาง (พระนาคปรก) ซึ่งเป็น พระพุทธรูปที่เด่นเป็นสง่าเห็นมาแต่ไกล นอกจากนี้ยังเป็นที่พักอาศัยของพระครูภาวนาธรรมนิवास (หลวงปู่หลวง กตปุญโญ) ปัจจุบันได้รับวิสุงคามสีมา และเปลี่ยนชื่อเป็นวัดสามัคคีบุญญาราม

❖ สำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาส(ดอยวังเฮือ)

สำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาส(ดอยวังเฮือ) ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ประวัติการก่อตั้ง “สำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาสดอยวังเฮือ” ประมาณปี พ.ศ.๒๕๑๔ - ๒๕๑๕ หลวงพ่อเมือง (พระครูอุดมเวชรกุล) เจ้าอาวาสวัดท่าแห่น ท่านใช้เป็น สถานที่วิปัสสนากรรมฐานนั่งสมาธิ และได้เริ่มสร้างเจดีย์และกุฏิขึ้น เมื่อหลวงพ่อมรณภาพในปี พ.ศ.๒๕๑๙ หลวงพ่อแสนได้ดูแลมาอย่างต่อเนื่อง กระทั่งในปี พ.ศ.๒๕๔๐ สมเด็จพระญาณสังวรพระสังฆราชเจ้าได้ ประทานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า อัญเชิญมาบรรจุไว้ในเจดีย์ จากนั้นได้สร้างวิหารและกุฏิเพิ่มขึ้น และมีคณะศรัทธาจากหน่วยงาน กฟผ.และชลประทาน รวมทั้งอดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้เคยมาทำบุญทอดผ้าป่า

แต่ละปีจะมีงานประจำปี ประมาณเดือน ๙ เหนือ เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี โดยจะมีพิธีสงฆ์พระธาตุ สวดมนต์ รักษาศีล ปล่อยโคมลอย มีคณะศรัทธามารักษาศิลปปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง เมื่อหลวงพ่อบุญรอดมรณภาพลง ทำให้สำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาสดอยวังเฮือถูกปล่อยให้รกร้างมาโดยตลอด จนเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๕๓ คุณชยภร สหพันธ์ไตรภพ ยิงเจริญ ลูกศิษย์ของหลวงพ่อบุญรอด (ประสิทธิ์ จันทระเดชา) ได้นิมนต์หลวงพ่อบุญรอด (ประสิทธิ์ จันทระเดชา) ซึ่งเป็นอดีตที่ปรึกษา สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ฝ่ายกิจการพิเศษ-ชายแดน ทหารเสือพระราชินี ผู้ผ่านศึกสมรภูมิจากเวียดนาม รุ่งเรืององศา ขึ้นไปบนสำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาส (ดอยวังเฮือ) ท่านรู้สึกทึ่งว่า ณ ที่นี้ เป็นดินแดนที่ท่านคุ้นเคย

และเคยอยู่ เคยผูกพันมาก่อน จึงได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่อีกครั้ง โดยเฉพาะพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ โบสถ์ กุฏิ และสถานที่โดยรอบ ให้เป็นพุทธอุทยานที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงธรรมและปรินิพพาน เถลิงพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาว รุ่งเรืองตลอดไป

ปัจจุบันมีพุทธศาสนิกชน เดินทางมาปฏิบัติธรรม ณ สำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาส(ดอยวังเฮือ) นอกจากนี้หลวงพ่อกุริปัญโญภิกขุ (ประสิทธิ์ จันทระเดชา) ยังได้สร้างพระพุทธรูปพระพุทธรูปเจ้า ๒๘ พระองค์ ซึ่งองค์สุดท้ายคือ พระพุทธรูปพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นามว่า โคตมะ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเรืองแสงแห่งเดียวในประเทศไทย โดยทางสำนักสงฆ์พระธาตุอรัญวาส(ดอยวังเฮือ) เปิดให้พุทธศาสนิกชนเข้าสักการะพระพุทธรูปเรืองแสงตั้งแต่วันที่ ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๙๙๕-๖๓๖๔

๒) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้แก่

❖ อ่างเก็บน้ำวังเฮือหรือ “ทะเลลำปาง” ตั้งอยู่ที่บ้านผาลาดหมูที่ ๔ ตำบลพระบาท

เป็นอ่างเก็บน้ำที่มีภูเขาล้อมรอบ เหมาะแก่การพักผ่อนแบบธรรมชาติ โอบล้อมด้วยภูเขา มีทัศนียภาพที่สวยงามโดยเฉพาะยามเย็น ตั้งอยู่ในเขต ระหว่าง อ.เมือง-อ.แม่ทะ

การเดินทาง อ่างเก็บน้ำวังเฮืออยู่ห่างจากเมืองลำปางประมาณ ๑๘ กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑ (ไปทางเด่นชัย-แพร่) จนถึงสามแยกบ้านผาลาด ขับตรงไปอีกประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร ให้กลับรถย้อนกลับมาทางลำปางก่อนถึงสะพาน จะมีทางแยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีก ๑ กิโลเมตร ก็จะถึงอ่างเก็บน้ำวังเฮือ

๖.๖ อุตสาหกรรม

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองเขลางค์นครส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเนื่องจากเป็นแหล่งงานที่สำคัญของจังหวัดลำปาง มีการจ้างงานด้านอุตสาหกรรมจำนวนมากและมีการประกอบการทางเกษตรกรรม บางส่วนมีการประกอบกิจการพาณิชย์และการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรมีแรงงานบางส่วนที่เข้ามารับจ้างในเขตเมืองตามร้านค้าร้านอาหารต่างๆ อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา (โรงงานเซรามิก) อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง ผลิตภัณฑ์คอนกรีต ตลอดจนสถานประกอบการ ดังนี้

ประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จำนวน ๘๕๙ ราย แยกเป็น

- ห้องแบ่งเช่า	จำนวน	๑๔๑	แห่ง
- หอพัก	จำนวน	๑๗๗	แห่ง
(ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒)			
- โรงแรม	จำนวน	๖	แห่ง
- โรงงาน	จำนวน	๑๘๗	แห่ง
- อื่น ๆ	จำนวน	๕๖๔	แห่ง

ประเภทหนังสือรับรองการแจ้ง จำนวน ๔๘๐ แห่ง แยกเป็น

- ร้านอาหารตามสั่ง	จำนวน	๑๔๑	แห่ง
- ร้านขายของชำ	จำนวน	๓๓๙	แห่ง

๖.๗ การพาณิชย์/กลุ่มอาชีพ

เทศบาลเมืองเขลางค์นครได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้รวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้น เพื่อให้ประชาชนใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ร่วมกัน เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เกิดเครือข่ายของกลุ่มอาชีพ เกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต ให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยให้กลุ่มอาชีพในแต่ละชุมชนมาจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพกับเทศบาล เพื่อออกหนังสือรับรองให้แก่กลุ่มอาชีพ คือ ใบทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ซึ่งจะมีอายุ ๒ ปี นับตั้งแต่วันลงนามอนุมัติ

การจัดทะเบียนกลุ่มอาชีพ เทศบาลได้ดำเนินการรับจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ปัจจุบันมีกลุ่มอาชีพ จำนวน ๓๙ กลุ่ม ประกอบด้วย

- กลุ่มที่ ๑ ด้านการเกษตร จำนวน ๔ กลุ่ม
- กลุ่มที่ ๒ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๗ กลุ่ม
- กลุ่มที่ ๓ อุตสาหกรรมในครัวเรือนและหัตถกรรม จำนวน ๒๘ กลุ่ม
- กลุ่มที่ ๔ การบริการ - ไม่มีกลุ่มอาชีพ -
- กลุ่มที่ ๕ ร้านค้าปลีก - ไม่มีกลุ่มอาชีพ -

๖.๘ แรงงาน

สถานประกอบการในเขตพื้นที่ นอกจากจะมีแรงงานในท้องถิ่นแล้ว พบมีแรงงานต่างด้าว เข้ามาอาศัยและรับจ้างอยู่เป็นจำนวนมาก จำแนกตามลักษณะคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร จังหวัดลำปาง มีจำนวนทั้งสิ้น ๔,๐๔๔ คน

(ข้อมูล ณ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ : ที่มา กรมการจัดหางาน เว็บไซต์ <http://wp.doe.go.th>)

๗. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๗.๑ การนับถือศาสนา

ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและนับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ เป็นบางส่วน

● วัดในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร	จำนวน	๔๕	แห่ง
● สำนักสงฆ์	จำนวน	๓	แห่ง
● โบสถ์คริสต์ียน	จำนวน	๔	แห่ง
● ศูนย์โยเร	จำนวน	๑	แห่ง

๗.๒ ประเพณีและงานประจำปี

เทศบาลเมืองเขลางค์นครมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเองสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตกาลมีภาษาท้องถิ่นของชาวไทยล้านนา ไทลื้อ ภาษาเมี่ยน (เย้า) ประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

- ประเพณีการบวช
- ประเพณีเรียกขวัญ
- ประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์) มีขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ เมษายนของทุกปี หรือเดือน ๗ เหนือ
- ประเพณีแห่ไม้ก้ำศรี ระหว่างเทศกาลปีใหม่เมือง (สงกรานต์) วันที่ ๑๔ - ๑๕ เมษายนของทุกปี
- การฟ้อนผีเดือน ๕ - เดือน ๗ (ช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน)
- การทอดกฐินผ้าป่า/ประเพณีทอดกฐิน กำหนดจัดภายใน ๑ เดือนหลังออกพรรษา

- ประเพณีตานก๋วยสลาก (สลากภัต) ระหว่างเดือนสิบสองเป็ง (วันเพ็ญเดือนสิบ) ถึงเดือน เกียงเป็ง (วันเพ็ญเดือนสิบเอ็ด)
- ประเพณีล่องสะเปา ชุมชนบ้านพอน กำหนดจัดหลังออกพรรษา ๑ วัน
- ประเพณีลอยกระทงและล่องสะเปา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ หรือระหว่าง เดือน พฤศจิกายน มีกิจกรรมการประกวดกระทงขบวนแห่รื่นเริง
- ประเพณีเข้าพรรษา ตรงกับ ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หรือระหว่างเดือนกรกฎาคม มีกิจกรรมถวายเทียนพรรษาและพิธีทางสงฆ์
- ประเพณีตักบาตรวันขึ้นปีใหม่เดือนมกราคม มีกิจกรรมตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง
- ประเพณีทำบุญสมโภชพระธาตุ มีกิจกรรมทำบุญสวดเบิกพระธาตุตามประเพณี (สร่งน้ำพระธาตุ)

๗.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมหรือชุมชน และเป็นรากฐานของวัฒนธรรม โดยสะท้อนออกมาในรูปแบบของขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา พิธีกรรม ภาษา ความเชื่อ วรรณกรรม ดนตรี การละเล่นพื้นบ้าน มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษทั้งทางตรงและทางอ้อม เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ได้ตระหนักถึงการส่งเสริมอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้มิให้สูญหาย โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการใช้ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนอย่างกลมกลืนและสมดุล โดยเห็นความสำคัญของการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น และภาษาท้องถิ่นของชาวไทยล้านนา ไทลื้อ ภาษาเมี่ยน (เย้า) เอาไว้เพื่อมิให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สูญหายไป จึงได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ดังนี้

๑. รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปั้นปอน เล่าเจ็ย ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ จากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร จำนวน ๔ ตำบล ๑๗ คน

๒. รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านคำว จ้อย ซอ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ จากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร จำนวน ๔ ตำบล ๑๘ คน

๗.๔ สินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึก

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกเป็นสินค้าที่นำมาจำหน่ายเป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนท้องถิ่นนั้นๆ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งผลิตภัณฑ์บางประเภท โดยเฉพาะสินค้าประเภทหัตถกรรมนั้น จะต้องอาศัยฝีมือ ความละเอียด ความชำนาญ รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของ แต่ละท้องถิ่น สำหรับในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นครมีสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก ดังนี้

สินค้าพื้นเมือง

๑. กลุ่มสตรีตัดเย็บชุมชนบ้านโทกหัวช้าง ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ เสื้อพื้นเมือง ผ้าชิ้นพื้นเมือง เข็มขัด สร้อยคอ กำไล

๒. กลุ่มสตรีตัดเย็บชุมชนบ้านทุ่งกุ่ม ตาย ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ เสื้อพื้นเมือง

๓. กลุ่มทอผ้าทอเสื้อชุมชนบ้านกล้วยหลวง ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ ผ้าทอเสื้อ กระเป๋ายาม ผ้าขาวม้า
๔. กลุ่มทอผ้าทอเสื้อชุมชนบ้านกล้วยม่วง ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ ผ้าทอเสื้อ กระเป๋ายาม ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าปูโต๊ะ ผ้ารองจาน

ของที่ระลึก

๑. กลุ่มจักสานใบตาลชุมชนบ้านช้าง ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ กล่องข้าว กระเป๋า โหมบาย โคมไฟ ทุเรียน พัด
๒. กลุ่มตัดเย็บสตรีชุมชนธนวรรณ ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ กระเป๋าผ้า
๓. กลุ่มสตรีตัดเย็บชุมชนบ้านโทกหัวช้าง ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ กระเป๋าเงิน พวงกุญแจผ้า
๔. กลุ่มเย็บปักถักร้อยชุมชนบ้านผาลาด ผลิตภัณฑ์กลุ่ม ได้แก่ กล่องทิชชู ชุดตุ๊กตาไหมพรม

๘. ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑ น้ำ

- มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ แม่น้ำวัง
- มีน้ำใต้ดินที่สามารถขุดเจาะมาใช้ได้ตามสภาพพื้นที่

๘.๒ ป่าไม้

พื้นที่เขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ยังมีพื้นที่ดอยพระบาทที่ยังคงสภาพเป็นป่าเบญจพรรณ ชาวบ้านอาศัยเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติ (เห็ด หน่อไม้ ฯลฯ) และมีต้นไม้ใหญ่อยู่บ้างบริเวณแถบดอยพระบาท ตำบลพระบาท เชื่อมไปถึงดอยม่วงคำ ถือเป็นผืนป่าแห่งเดียวในอำเภอเมืองลำปาง และมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ โดยจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ประกอบด้วย

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๕๔,๒๖๓,๘๖๒.๘๒ ตารางเมตร

ป่าชุมชนบ้านโทกหัวช้าง เนื้อที่ ๒,๒๗๒-๐-๐๐ ไร่

ป่าชุมชนบ้านผาลาด เนื้อที่ ๙,๘๙๖-๐-๐๐ ไร่

ป่าชุมชนบ้านหัวทุ่งสามัคคี เนื้อที่ ๙๓๒-๐-๐๐ ไร่

ป่าชุมชนบ้านหัวฝาย เนื้อที่ ๒,๘๗๗-๐-๐๐ ไร่

๘.๓ ภูเขา

- เทือกเขาดอยพระบาท ดอยม่วงคำ

๘.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร นับเป็นท้องถิ่นที่มีต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้ง ดิน น้ำ ป่าไม้ แต่อยู่ในสภาพที่ควรได้รับการดูแล บำรุงรักษา ให้คงสภาพเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถอำนวยความสะดวกสืบต่อไปยังลูกหลานในอนาคตได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

- ตำบลปงแสนทอง แหล่งน้ำจากชลประทาน ฝายแม่ตุ๋ย เขื่อนแม่ฮ่อง และลำน้ำแม่ตาล
- ตำบลชมพู แหล่งน้ำจากชลประทาน และห้วยแม่ปูน
- ตำบลพระบาท แหล่งน้ำจากชลประทาน อ่างเก็บน้ำดอยวังเหนือ และห้วยปุนก

- ตำบลกล้วยแพะ แหล่งน้ำจากชลประทาน ห้วยปูนก ห้วยแม่ปุง และ ห้วยน้ำขาว

๙. อื่น ๆ

เทศบาลเมืองเขลางค์นครมีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้ามี ๓ สถานี คือ

- สถานีสูบน้ำบ้านวังแค้วัง ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- สถานีสูบน้ำบ้านกล้วยแพะ ตำบลกล้วยแพะ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- สถานีสูบน้ำบ้านลำปางกลางตะวันตก ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่ออุปโภค/บริโภค)

- ประปาภูมิภาคจังหวัดลำปาง
- ประปาชุมชน (น้ำบาดาลและชั้นผิวดิน) มีครบทุกชุมชน